

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การเรียกค่าตอบแทนและค่าป่วยการคืน
(กรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลเพราะตกเป็นบุคคลล้มละลาย)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๘๐๙.๗/๑๒๕๙ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า นายชรัช สุวรรณ ซึ่ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีราชา ถูกศาลล้มละลายกลางพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๐ แต่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตลอดมา และเทศบาลเมืองศรีราชาได้ทราบว่า นายชรัชฯ เป็นบุคคลล้มละลายเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๐ เทศบาลเมืองศรีราชาจึงได้หารือ จังหวัดชลบุรีว่า เทศบาลเรียกคืนค่าตอบแทนและค่าป่วยการอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่สมาชิกภาพ ของสมาชิกสภาเทศบาลสิ้นสุดลงเพราะเป็นบุคคลล้มละลายตามคำพิพากษาจากบุคคลดังกล่าวได้ ถูกต้องหรือไม่ ซึ่งจังหวัดชลบุรีมีความเห็นว่า ค่าตอบแทนในระหว่างดำรงตำแหน่งขณะที่เป็น บุคคลต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้งฯ ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาเทศบาลมาโดยตลอด ไม่มีบท กฎหมายใดให้เรียกค่าตอบแทนคืนได้ตามนัยความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๖๒/๒๕๕๗ และได้หารือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่าความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของจังหวัดชลบุรี อย่างไร ก็ดี เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญและยังไม่มีแนวทางปฏิบัติมาก่อน จึงขอหารือว่า ความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และจังหวัด ชลบุรี) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๙ (๔)^๑ ประกอบกับ มาตรา ๑๕ วรรคสอง^๒ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๙๖ กำหนดให้สมาชิกภาพของ

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๐๙๐๑ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๑ มาตรา ๑๙ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลสิ้นสุดลงเมื่อ
๑.๑

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง
๑.๑

^๒ มาตรา ๑๕ ๑.๑

ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล นอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแล้ว จะต้องไม่เป็นผู้ที่พ้นจาก ตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่นหรือที่ปรึกษาหรือ

สมาชิกสภาเทศบาลสิ้นสุดลงเมื่อขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมาตรา ๔๕ (๒)^๑ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้กำหนดลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้ว่า ต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ฉะนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ศาลล้มละลายกลางได้มีคำพิพากษาให้ นายชรัช สุวรรณ เป็นบุคคลล้มละลายตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๐ จึงถือได้ว่านายชรัชฯ มีลักษณะต้องห้ามในการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลและต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีราชาโดยผลของกฎหมายตั้งแต่วันที่ศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษานายชรัชฯ เป็นบุคคลล้มละลาย^๒ เป็นต้นไป

อย่างไรก็ดี เมื่อพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๕๖ มิได้กำหนดเรื่องการออกจากตำแหน่งภายหลังจากที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลสิ้นสุดลงว่าจะเกิดผลอย่างไร กรณีจึงต้องอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใกล้เคียงมาอนุโลมใช้ ซึ่งตามมาตรา ๙๒^๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดไว้ว่า การออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิก รวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น

เลขานุการของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

ฯลฯ

ฯลฯ

^๑ มาตรา ๔๕ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลาย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ การตกเป็นบุคคลล้มละลายเป็นไปตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๖๓/๒๕๒๗ โดยประชุมใหญ่ วินิจฉัยว่า “คำว่า “ล้มละลาย” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๔๔ หมายถึงศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว การที่ลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จึงถือไม่ได้ว่าเป็นบุคคลล้มละลายตามมาตรา ๑๑๔๔ ส่วนพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๖๒ ที่บัญญัติว่า การล้มละลายของลูกหนี้เริ่มต้นมีผลตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เป็นเรื่องผลเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ และการดำเนินการตามพระราชบัญญัติดังกล่าวโดยเฉพาะ หากมีผลให้สถานะบุคคลของลูกหนี้เปลี่ยนเป็นบุคคลล้มละลายตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไปด้วยไม่”

^๓ มาตรา ๙๒ การออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิก รวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง หรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณี que ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุที่ผู้นั้นได้รับเลือกตั้งหรือสรรหามาโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ให้คืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว

ก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง ประกอบกับมาตรา ๑๙^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดรองรับบรรดาการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองที่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือการแต่งตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นเหตุให้ผู้ันต้องพ้นจากตำแหน่งว่า การพ้นจากตำแหน่งเช่นว่านี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ ดังนั้น แม้นายชรัชา จะสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีราชาตั้งแต่วันที่ศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาก็ตาม แต่เมื่อในระหว่างนั้นนายชรัชา ยังคงปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาเทศบาลมาโดยตลอด การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวจึงไม่ถูกกระทบกระเทือนและมีผลใช้ได้ การที่นายชรัชา ได้รับค่าตอบแทนและค่าป่วยการอื่นๆ อันเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการรับไปโดยไม่มีมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย ทางราชการจึงไม่อาจเรียกเงินดังกล่าวคืนได้

อนึ่ง แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมในภายหลังว่า ศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้ยกเลิกการล้มละลายกรณีของนายชรัชา เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ แล้ว ก็ห้ามมีผลเปลี่ยนแปลงการสิ้นสุดสมาชิกภาพของนายชรัชา ไม่ เพราะสมาชิกภาพได้สิ้นสุดลงแล้วตั้งแต่วันที่ศาลพิพากษาให้นายชรัชา ล้มละลาย

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๕๑

^๖ มาตรา ๑๙ ถ้าปรากฏภายหลังว่าเจ้าหน้าที่หรือกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือการแต่งตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นเหตุให้ผู้ันต้องพ้นจากตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งเช่นว่านี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระเจาน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือ ส่วนมาก ที่ มท ๐๘๐๔.๓/๖๕๕๐ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระเจาน ของนายสมบุรณ์ นุชพันธ์ สรุปความได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ ตามคำร้องขอของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า นายสมบุรณ์ฯ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีจึงไม่ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้น จากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนด ตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ จึง ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็น วันที่พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระ ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนี้ได้ลงประกาศในราช กิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมี คำวินิจฉัย นายสมบุรณ์ฯ ได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระเจานและ เป็นผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๐ ต่อมาในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ นายเจริญ นกออน ได้ยื่นหนังสือคัดค้านการเข้าดำรงตำแหน่งนายกองค์การ บริหารส่วนตำบลแก่งกระเจานของนายสมบุรณ์ฯ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพชรบุรี และในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศรับรองผลการ เลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระเจาน ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญได้ มีคำวินิจฉัยและมีการร้องคัดค้านแล้ว ทั้งนี้ นายสมบุรณ์ฯ ได้เข้าปฏิบัติหน้าที่นายกองค์การ บริหารส่วนตำบลแก่งกระเจานอยู่จนถึงปัจจุบัน

ในวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ จังหวัดเพชรบุรีได้หารือสำนักงาน ป.ป.ช. และ สำนักงาน ป.ป.ช. มีความเห็นว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่านายสมบุรณ์ฯ จึงใจ ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพชรบุรี และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ นั้น การห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมิได้ หมายความว่าเฉพาะตำแหน่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๕ (๙) แห่งพระราชบัญญัติ

ส่งพร้อมหนังสือ ส่วนมาก ที่ นร ๐๙๐๑/๐๙๓๑ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งมีเจตนารมณ์ในการกำหนดบุคคลซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเท่านั้น

ในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๑ จังหวัดเพชรบุรีได้หารือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยมีความเห็นว่า กรณีนี้เป็นปัญหาซึ่งเกิดขึ้นในขั้นตอนกระบวนการดำเนินการเลือกตั้ง ควรเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่กระงานของนายสมบูรณ์ฯ และจากการตรวจสอบพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ แล้ว ไม่มีข้อกำหนดใดที่ให้ นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยให้นายสมบูรณ์ฯ พ้นจากการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่กระงานได้ หากนายสมบูรณ์ฯ ยังคงดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่กระงานอยู่จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร อีกทั้งกิจการที่นายสมบูรณ์ฯ ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่จะมีผลใช้บังคับได้หรือไม่ และการจ่ายเงินเดือน เงินค่าตอบแทน และผลประโยชน์ตอบแทนอื่นของนายสมบูรณ์ฯ มีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

ในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือแจ้งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ส่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรากฏว่านายสมบูรณ์ฯ ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่กระงานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลไปแล้ว การดำเนินการให้พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็นในเรื่องนี้เป็นสองแนวทาง คือ

๑. แนวทางที่หนึ่ง เห็นว่า กรณีของนายสมบูรณ์ฯ นั้น เมื่อปรากฏว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ ห้ามมิให้นายสมบูรณ์ฯ ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นวันก่อนวันเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่กระงานในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๐ และก่อนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่กระงานในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ อีกทั้งนายเจริญ นกออน ได้ยื่นหนังสือคัดค้านการเข้าดำรงตำแหน่งของนายสมบูรณ์ฯ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบุรีแล้วก่อนที่จะมีการประกาศผลการเลือกตั้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีผลผูกพันคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยถูกต้องอันเกี่ยวเนื่องกับคำวินิจฉัยนั้น ตามนัยมาตรา ๒๑๖ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งให้นายสมบูรณ์ฯ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งจึงเป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการการเลือกตั้งจึง

ควรดำเนินการเพิกถอนประกาศดังกล่าวแล้วจัดให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
แก่งกระจานขึ้นใหม่

๒. แนวทางที่สอง เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการ
เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ แล้ว ย่อมมีผลให้นายสมบุรณ์ฯ ดำรงตำแหน่งนายก
องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจานนับแต่วันเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๐ แต่เมื่อ
นายสมบุรณ์ฯ ถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็น
เวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ นายสมบุรณ์ฯ จึงไม่อาจดำรงตำแหน่งนายกองค์การ
บริหารส่วนตำบลแก่งกระจานต่อไปได้ และเมื่อไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใดให้อำนาจแก่ผู้ว่า
ราชการจังหวัดหรือนายอำเภอพิจารณาวินิจฉัยหรือสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง
เพราะเหตุนี้จึงเป็นการพ้นจากตำแหน่งโดยผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

โดยที่ในประเด็นนี้จังหวัดเพชรบุรีและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีความเห็น
เกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องนี้แตกต่างกัน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นก็มีความเห็น
เป็นสองแนวทาง ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเห็นว่าควรจะนำแนวทางที่หนึ่งมาใช้ปฏิบัติ
ในเรื่องนี้ ถูกต้องหรือไม่

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ เงินเดือน เงินค่าตอบแทน และ
ผลประโยชน์ตอบแทนอื่นที่นายสมบุรณ์ฯ ได้รับในขณะปฏิบัติหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วน
ตำบลแก่งกระจาน นั้น ได้เคยมีความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๖๒/๒๕๔๗ กรณี
ของนายโชติ ปั่นวงศ์ก่อ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไร่อ้อย ซึ่งขาดคุณสมบัติสมัครรับ
เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไร่อ้อย ตามมาตรา ๔๗ ทวิ (๓) แห่ง
พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ เพราะเหตุที่ตนมีส่วนได้เสียในสัญญาที่
องค์การบริหารส่วนตำบลไร่อ้อยเป็นคู่สัญญาอยู่ก่อนวันเลือกตั้งว่า เนื่องจากนายโชติฯ ได้รับ
เลือกตั้งและปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไร่อ้อยมาโดยตลอด ประกอบกับ
ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกค่าตอบแทนคืนได้ ดังนั้น
องค์การบริหารส่วนตำบลไร่อ้อยจึงไม่สามารถเรียกค่าตอบแทนคืน ซึ่งเห็นควรนำความเห็น
ดังกล่าวไปใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องนี้ แต่สมควรที่จะพิจารณาหลักกฎหมายในเรื่องความ
สุจริตประกอบด้วย อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การพิจารณาประเด็นนี้เป็นไปด้วยความรอบคอบ
ถูกต้องตามกฎหมาย จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาให้พิจารณาประเด็นนี้ด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมส่งเสริมการ
ปกครองท้องถิ่น โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัด
เพชรบุรี และอำเภอแก่งกระจาน) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้แทน
สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ที่ว่า การที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยห้ามมิให้นายสมบุรณ์ นุช
พันธ์ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรใดในการดำเนินการ
ตามคำวินิจฉัยเพื่อให้นายสมบุรณ์ฯ ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจาน

ต้องพ้นจากตำแหน่ง นั้น เห็นว่า การที่นายสมบูรณา ได้ไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจานระหว่างวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะได้มีคำวินิจฉัย ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถรับสมัครได้ แต่เมื่อต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ ว่า นายสมบูรณา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินรวมทั้งเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากการดำรงตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ตามมาตรา ๓๔^{*} แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับข้อ ๓^๖ แห่งประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ และเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ นายเจริญ นกออน ได้ยื่นคัดค้านการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบุรี ขอให้ดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศรับรองผลการเลือกตั้งในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ จึงถือได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทราบแล้วว่านายสมบูรณา ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี ซึ่งคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องปฏิบัติให้เป็นไปโดยถูกต้องตามคำวินิจฉัย ตามนัย มาตรา ๒๑๖ วรรคห้า^๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และในการจัด

^{*} มาตรา ๓๔ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำความผิดดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว

^๖ ข้อ ๓ กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ เช่นเดียวกับกรณีการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

^๗ มาตรา ๒๑๖ ๑๑๑

๑๑๑

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ

๑๑๑

๑๑๑

หรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตามมาตรา ๒๓๕^๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๑๐ (๑)^๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๑๐๕^๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้ง^๘ ให้นายสมบุรณ์^๙ ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจานนับแต่วันเลือกตั้งแล้ว แต่เมื่อความปรากฏในภายหลังว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ ห้ามมิให้นายสมบุรณ์^๙ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ย่อมมีผลทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม และทำให้ประกาศผลการเลือกตั้งที่ได้ประกาศไปแล้วไม่ชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีหน้าที่ต้องเพิกถอนประกาศที่ไม่ชอบ และจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจานที่ว่างลงตามมาตรา ๒๓๖ (๖)^{๑๐} ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับ

^๕ มาตรา ๒๓๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งหรือการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๖ มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งหรือสนับสนุนการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗ มาตรา ๑๐๕ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

^๘ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐

^{๑๐} มาตรา ๒๓๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๖) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๐ (๑๒)^๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งฯ และมาตรา ๔๗^๖ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นฯ ต่อไป อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ ภายในเวลาอันสมควรจะด้วยเหตุใดก็ตาม และจะมีผลให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้อง รับผิดชอบในทางคดีอาญาหรือไม่ก็ตาม การดำรงตำแหน่งต่อไปของนายสมบุรณ์ฯ ย่อมเป็นการ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และถือได้ว่าเป็นการกระทำฝ่าฝืนความสงบเรียบร้อยอัน เป็นเหตุให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจดำเนินการเพื่อสั่งให้นายสมบุรณ์ฯ พ้นจากตำแหน่งได้ ตามมาตรา ๔๒^๗ ประกอบกับมาตรา ๖๔ (๖)^๘ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ

^๕ มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๑๒) สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือ ออกเสียงประชามติใหม่ ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้งหรือสั่งให้มีการนับ คะแนนใหม่ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๑ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งกำหนด

๑.ล๑

๑.ล๑

^๖ มาตรา ๔๗ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หากภายหลัง มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือ การเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือมีการฝ่าฝืน มาตรา ๔๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นมีกำหนดเวลา หนึ่งปี หรือมีคำสั่งให้เลือกตั้งใหม่หรือนับคะแนนใหม่ แต่ต้องสั่งภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เว้นแต่ความไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมดังกล่าว หรือการฝ่าฝืนมาตรา ๔๗ มิได้เกี่ยวข้องกับผู้ได้รับเลือกตั้งหรือ มิได้เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้นั้นได้รับเลือกตั้ง

ให้นำความในมาตรา ๔๖ มาใช้บังคับกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรานี้โดยอนุโลม

^๗ มาตรา ๔๒ หากปรากฏว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วน ตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กระทำการฝ่าฝืน ต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจ หน้าที่ ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวนโดยเร็ว

ในกรณีที่ผลการสอบสวนปรากฏว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การ บริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มี พฤติการณ์ตามวรรคหนึ่งจริง ให้นายอำเภอเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมด้วยก็ได้ คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

^๘ มาตรา ๖๔ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

๑.ล๑

๑.ล๑

(๖) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๔๗/๑ วรรคห้า หรือมาตรา ๔๒

๑.ล๑

๑.ล๑

บริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ต่อไป

ประเด็นที่สอง ที่ว่า กิจการที่นายสมบุรณ์ฯ ได้กระทำไประหว่างที่ดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่กระเจาน และการจ่ายเงินเดือน เงินค่าตอบแทน และผลประโยชน์ตอบแทนอื่นของนายสมบุรณ์ฯ มีผลใช้บังคับได้หรือไม่ และมีแนวปฏิบัติอย่างไร นั้น เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มิได้กำหนดเรื่องการออกจากตำแหน่งภายหลังจากพ้นจากตำแหน่งจะเกิดผลอย่างไร กรณีจึงต้องอาศัยบทกฎหมายที่ใกล้เคียงมาอนุโลมใช้ ซึ่งตามมาตรา ๑๙^{๓๓} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดรองรับบรรดาการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองที่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือการแต่งตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นเหตุให้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่งว่า การพ้นจากตำแหน่งเช่นว่านี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ และตามมาตรา ๙๒^{๓๔} ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดไว้ว่า การออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิก รวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง ดังนั้น แม้ว่านายสมบุรณ์ฯ จะพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแก่กระเจานก็ตาม แต่เมื่อในระหว่างนั้นนายสมบุรณ์ฯ ยังคงปฏิบัติหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาโดยตลอด การปฏิบัติหน้าที่นั้นจึงไม่ถูกกระทบกระเทือนและมีผลใช้ได้ และการที่นายสมบุรณ์ฯ ได้รับค่าตอบแทนและค่าป่วยการอื่นๆ อันเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการรับไปโดยไม่มีมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย ทางราชการจึงไม่อาจเรียกเงินเดือน เงินค่าตอบแทน และผลประโยชน์ตอบแทนอื่นที่ได้จ่ายไปคืนได้

^{๓๓} มาตรา ๑๙ ถ้าปรากฏภายหลังว่าเจ้าหน้าที่หรือกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองได้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือการแต่งตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นเหตุให้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งเช่นว่านี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่

^{๓๔} มาตรา ๙๒ การออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิกรวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง หรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีที่ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุที่ผู้นั้นได้รับเลือกตั้งหรือสรรหามาโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ให้คืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว

๘

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ
(คุณพรทิพย์ จาละ)
เลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สิงหาคม ๒๕๕๑